

Naslov originala:

THE MAN IN THE HIGH CASTLE

Philip K. Dick

Copyright © 1963 Philip K. Dick estate, with permission of Wylie

Copyright © 2021 ovog izdanja Kontrast izdavaštvo

Za izdavača:

Vladimir Manigoda

Urednik:

Ivan Isailović

Prevod:

Mladen Jakovljević

Lektura i korektura:

Katarina Stojnić

Dizajn korica:

Jelena Lugonja

Prelom:

Ivan Isailović

Štampa:

F.U.K. d.o.o.

Tiraž:

1000

Izdavač:

Kontrast izdavaštvo

Terazije 35, Beograd

imeil: info@kontrastizdavastvo.rs

kontrastizdavastvo.rs

www.glif.rs

Filip K. Dik

ČOVEK U VISOKOM DVORCU

Preveo s engleskog
Mladen Jakovljević

KONTRAST

Beograd, 2024.

*Mojoj supruzi En, bez čijeg ćutanja ova knjiga nikada
ne bi bila napisana.*

Nedelju dana je gospodin R. Čildan napeto iščekivao poštu. Ali vredna pošiljka iz Država Stenovitih Planina nije stizala. Kada je u petak ujutru otvorio prodavnicu i video samo pisma na podu kraj poštanskog proreza pomislio je: Imaću besnu mušteriju.

Nakon što je sipao šolju instant čaja za pet centi iz zidnog aparata, uzeo je metlu i počeo da mete; prednji deo prodavnice Američke umetničke rukotvorine ubrzo je bio spreman za radni dan, sve je bilo cakum-pakum, sa kasom punom sitnog novca, sa vazom svežih kadifa, a sa radija se čula opuštajuća muzika. Napolju, zaposleni ljudi žurno su išli pločnikom ka kancelarijama u ulici Montgomeri. U daljini je prošao tramvaj; Čildan je zastao i zadovoljno ga posmatrao. Žene u dugačkim, živopisnim svilenim haljinama... i njih je gledao. Zatim je zazvonio telefon. Okrenuo se da se javi.

„Da”, uzvratilo je poznati glas kada se javio. Čildan se snuždio. „Ovde gospodin Tagomi. Da li je konačno stigao moj regrutni poster iz Građanskog rata, poštovani? Molim da imate u vidu; obećali ste da će biti još prošle nedelje.” Užurban, žustar glas, na granici učtivog, na granici poštovanja kodeksa. „Zar vam nisam dao depozit, poštovani, gospodine Čildane, pod tim uslovom? To je za poklon, znate. Objasnio sam vam to. Za klijenta.”

„Iscrpna potraga”, krenuo je Čildan, „koju sam preduzeo o sopstvenom trošku, gospodine Tagomi, poštovani, u vezi sa obećanim paketom, za koji ste svesni da potiče izvan ove regije, pa je stoga...”

Ali Tagomi ga je prekinuo. „Znači nije stigao.”

„Ne, gospodine Tagomi, poštovani.”

Ledena pauza.

„Ne mogu više da čekam”, rekao je Tagomi.

„Ne, poštovani.” Čildan je, natmuren, kroz izlog prodavnice gledao topli sunčani dan i poslovne zgrade San Franciska.

„Zamena, onda. Vaša preporuka, gospodine Čildane?” Tagomi je namerno pogrešno izgovorio ime; uvreda po kodeksu od koje su se Čildanu zažarile uši. Naglašavanje položaja – užasno ponižavajuće u njihovoj situaciji. Težnje, strahovi i muke Roberta Čildana izdigli su se i pokazali, preplavili ga, vezali mu jezik. Zamucnuo je, sa slušalicom u lepljivoj šaci. Vazduh u prodavnici mirisao je na kadife; muzika se i dalje čula, ali osećao se kao da pada u neko udaljeno more.

„Pa”, uspeo je da promumla. „Bučkalica za maslac. Mašina za sladoled, oko 1900. godine.” Njegov um odbijao je da razmišlja. Taman kad zaboraviš na to; taman kad se zavoraš. Imao je trideset osam godina i sećao se predratnih dana, drugih vremena. Frenklina D. Ruzvelta i Svetske izložbe; nekadašnjeg boljeg sveta. „Da li bih mogao da donesem različite poželjne artikle do vaše poslovne lokacije?”, promumlao je.

Sastanak je zakazan u dva sata. Moraću zatvoriti prodavnicu, razmišljao je kad je spustio slušalicu. Nemam izbora. Moram zadržati dobru volju takvih klijenata; posao zavisi od njih.

Stojeći tako, uzdrhtao, uvideo je da je neko, jedan par, ušao u prodavnicu. Mladić i devojka, oboje privlačni, lepo odeveni. Idealno. Smirio se i krenuo ka njima, profesionalno, opušteno, nasmejano. Nagnuli su se da pogledaju robu izloženu na pultu, uzeli ljupku pepeljaru. Venčani, pretpostavljao je. Žive u Gradu vijugave izmaglice, gde su novi ekskluzivni stanovi na Horizontu iznad Belmonta.

„Dobar dan,” kazao je, i već se osećao bolje. Osmehnuli su mu se ne pokazavši nijedan znak nadmoći, samo ljubaznost. Njegove izložbene police – koje su najbolje te vrste na Obali – ulile su im izvesno strahopoštovanje; primetio je i bio je zahvalan na tome. Shvatili su.

„Zaista, odlični artikli, poštovani”, kazao je mladić.

Čildan se spontano naklonio.

Njihove oči, tople ne samo zbog ljudske povezanosti nego i zbog deljenog uživanja u umetninama koje je prodavao, zbog zajedničkog ukusa i zadovoljstva, ostale su zagledane u njega; bili su mu zahvalni što mogu takve predmete da vide, uzmu i pažljivo

pogledaju, možda da ih drže a da ih čak i ne kupe. Da, razmišljao je, znaju u kakvoj su prodavnici; nije ovo turističko smeće, nema pločica od sekvoje sa natpisom MJUR VUDS, OKRUG MAN, PAD, i smešnih znakova, ili prstenja za devojčice, ili razglednica sa pogledom na Most. Naročito devojčine oči, krupne, tamne. Koliko bih lako, razmišljao je Čildan, mogao da se zaljubim u takvu devojkicu. Koliko mi je samo tragičan život; kao da već nije dovoljno loš. Moderno nameštena crna kosa, lakirani nokti, uši probušene za duge, viseće, mesingane minduše ručne izrade.

„Vaše minduše”, promrmljao je. „Ovde kupljene, možda?”

„Ne”, rekla je. „Kod kuće.”

Čildan je klimnuo potvrdno. Bez savremene američke umetnosti; samo prošlost može biti predstavljena ovde, u prodavnici kao što je ova. „Dugo ostajete ovde?”, upitao je. „U našem San Francisku?”

„Trajno sam stacioniran ovde”, odgovorio je čovek. „U Istražnoj komisiji za planiranje životnog standarda u unesrećenim područjima.” Na licu mu se ocrtavao ponos. Nije vojska. Nije jedan od prostih regruta pohlepnog lica sa žvakom u ustima, koji lutaju ulicom Market, blenu u skradne nastupe, erotske filmove, streljane, idu u jeftine noćne klubove sa slikama sredovečnih plavuša koje, pohotno iscerene, smežuranim prstima drže bradavice... džezerske rupe po stračarama koje su većma prekrivale ravničarski deo San Franciska, rasklimatane limene i daščane barake iznikle iz ruina još pre pada poslednje bombe. Ne – ovaj čovek je deo elite. Ugladen, obrazovan, čak više od gospodina Tagomija, koji je uostalom visoki činovnik Visoke trgovinske misije na Pacifičkoj obali. Tagomi je starac. Njegov stav formiran je u vreme Ratne vlade.

„Da li ste želeli predmete tradicionalne američke etničke umetnosti za poklon?”, upitao je Čildan. „Ili možda za uređivanje novog stana za vaš boravak ovde?” Ukoliko je ovo drugo u pitanju... srce je ubrzalo ritam.

„Tačna pretpostavka”, rekla je devojkica. „Počinjemo da uređujemo. Pomalo neodlučno. Mislite li da biste nas mogli posavetovati?”

„Mogao bih organizovati dolazak u vaš stan, da”, kazao je Čildan. „Sa nekoliko ručnih kofera, mogu nešto predložiti u kontekstu, kada vama odgovara. To je, naravno, naša specijalnost.” Spustio je pogled kako bi prikrio nadu. Možda su u pitanju hiljade dolara. „Stiže mi sto iz Nove Engleske, javor, samo drvene tiple, bez eksera. Izuzetna lepota i vrednost. I ogledalo iz vremena Rata 1812. godine. Kao i domorodačka umetnost: nekoliko prostirki od kozje dlake obojene biljnim bojama.”

„Lično”, rekao je čovek, „više volim gradsku umetnost.”

„Da”, kazao je željno Čildan. „Čujte, poštovani. Imam poštanski mural iz perioda Administracije radnih projekata, original, urađen na ploči, četiri sekcije, prikazuje Horasa Grilija. Kolekcionarski primerak neprocenjive vrednosti.”

„Oh”, izustio je čovek, a njegove tamne oči su se zacaklile.

„I jednu Viktrola komodu iz 1920. preuređenu u bife komodu.”

„Oh.”

„I, poštovani, čujte: *uramljenu, potpisanu sliku Džin Harlou.*”

Čovek je zurio u njega.

„Hoćemo li ugovoriti susret?”, upitao je Čildan, iskoristivši ovaj pravi psihološki trenutak. Iz unutrašnjeg džepa sakoa izvadio je olovku, beležnicu. „Zapisaću vaše ime i adresu, poštovani i damo.”

Zatim, nakon što je par izašao iz prodavnice, Čildan je stajao, s rukama iza leđa, zagledan u ulicu. Radost. Da su svi radni dani ovakvi... ali to je više od posla, uspeh njegove prodavnice. To je prilika da upozna mladi par Japanaca, na osnovu toga što će ga prihvatiti kao čoveka a ne kao *jenka*¹ ili, u najboljem slučaju, trgovca koji prodaje umetnine. Da, ovi novi mladi, iz generacije u usponu, koji se ne sećaju dana pre rata, pa čak ni samog rata – oni su nada ovog sveta. Njima razlike u položaju nisu značajne.

Nestaće, razmišljao je Čildan. Jednom. Sama ideja položaja. Ne oni kojima vladaju i oni koji vladaju, nego ljudi.

A ipak je zadrhtao od straha, od pomisli da im zakuca na vrata. Pročitao je beleške. Kasure. Biće primljen, nesumnjivo ponuđen čajem. Hoće li uraditi sve kako treba? Postupiti i odgovoriti

¹ Pogrdni naziv za Amerikanca, Jenkija. (*prim. prev.*)

ispravno u svakom trenutku? Ili će se osramotiti, poput životinje, načinivši neki užasan *faux pas*?²

Devojka se zove Beti. Takvo razumevanje na njenom licu, razmišljao je. Nežne, saosećajne oči. Svakako, čak i za ovo kratko vreme u prodavnici, nazrela je njegove nade i poraze.

Njegove nade – iznenada mu se zavrtilo u glavi. Kakve to aspiracije ima, na granici ludosti, ako ne i samoubilačke? Iako to nije nepoznato, odnosi između Japanaca i *jenka*, mada su generalno postojali između Japanaca muškaraca i *jenkovskih* žena. Ovo... Obeshrabrila ga je i sama pomisao. A i udata je. Otrgnuo je um od niza nevoljnih misli i užurbano krenuo da otvara jutarnju poštu.

Ruke su mu se, uvideo je, još uvek tresle. A onda se setio sa-
stanka u dva sata sa gospodinom Tagomijem; na to, šake su pre-
stale da drhte a nervozu je zamenila odlučnost. Moram smisliti
nešto prihvatljivo, razmišljao je. Gde? Kako? Šta? Telefonski poziv.
Izvori. Poslovna sposobnost. Nabavi potpuno restaurirani ford iz
1929. uključujući fabrički krov (crn). Pun pogodak da zauvek sa-
čuva naklonost. Originalni novcati tromotorni poštanski avion, u
sanduku, otkriven u ambaru u Alabami, itd. Nabavi mumificiranu
glavu gospodina B. Bila, sa sve talasastom belom kosom; senza-
cionalni američki artefakt. Izgradio bih reputaciju u krugovima
vrhunskih znalaca širom Pacifika, uključujući japanska ostrva.

Zarad inspiracije, zapalio je cigaretu marihuane, odlične mar-
ke Zemlja osmeha.

U sobi u ulici Hejs, Frenk Frink je ležao na krevetu i pitao se
kako da ustane. Ispod roletne zrak sunca obasjavao je hrpu odeće
koja je bila pala na pod. I njegove naočari. Hoće li ih nagaziti?
Probaj da stigneš do kupatila drugim putem, razmišljao je. Puzi,
ili se otkotrljaj. Glava ga je bolela, ali nije osećao tugu. Nikad se ne
osvrći, odlučio je. Vreme? Sat na komodi kraj kreveta. Jedanaest i
trideset! Blagi bože. Ali nastavio je da leži.

Otpušten sam, razmišljao je.

² *Fr.* greška, pogrešan korak. (*prim. prev.*)

Juče je pogrešio u fabrici. Istrtljao je pogrešne reči gospodinu Vindam-Matsonu, koji je imao ulubljeno lice sa sokratovskim tipom nosa, dijamantski prsten, zlatni patent-zatvarač. Drugim rečima, moć. Presto. Frinku su misli ošamućeno lutale.

Da, pomislio je, a sada će me staviti na crnu listu; moje kvalifikacije su beskorisne – nemam zanat. Petnaestogodišnje iskustvo. Ode.

I sad će morati da se pojavi pred Komisijom za radnička pitanja zbog revizije radne kategorije. Budući da nikada nije uspeo da protumači Vindam-Matsonov odnos sa *pinokovcima* – marionetskom belaćkom vladom u Sakramentu – nije mogao dokučiti moć bivšeg poslodavca da utiče na prave vlasti, Japance. KRP su vodili pinokovci. Suočiće se sa četiri ili pet sredovečnih bucmaštih belih lica, po nalogu Vindam-Matsona. Ukoliko ne uspe da se opravda, uputiće se u jednu od Uvozno-izvoznih trgovinskih misija, koje rade van Tokija i imaju predstavništva širom Kalifornije, Oregona, Vašingtona i u delovima Nevade, uključujući Pacifičke Američke Države. Ali ukoliko mu molba ni tu ne prođe uspešno...

Mislila su mu se vrzmali planovi dok je ležao na krevetu i zurio u prastari luster na tavanici. Mogao bi, na primer, da šmugne preko, u Države Stenovitih Planina. Ali one su labavo vezane za PAD i mogli bi ga izručiti. A Jug? Telo mu se zgrčilo. Uf. To ne. Kao belac imao bi dosta dobar položaj, čak bolji nego ovde u PAD. Ali... nije želeo takvu vrstu položaja.

A, što je još gore, Jug ima brojne veze, ekonomske, ideološke, i bog će znati kakve još, sa Rajhom. A Frenk Frink je Jevrej.

Pravo ime mu je Frenk Fink. Rođen je na Istočnoj obali, u Njujorku, i 1941. dobio je poziv za vojsku Sjedinjenih Američkih Država, neposredno nakon pada Rusije. Nakon što su Japovi zauzeli Havaje poslat je na Zapadnu obalu. Posle rata, ostao je tu, sa japanske strane linije razgraničenja. I tu je i danas, petnaest godina kasnije.

Na Dan kapitulacije, 1947. godine, on je manje-više odlepio. Budući da je toliko mrzeo Japove, zakleo se da će se osvetiti; zakopao je zaduženo oružje tri metra pod zemlju, u podrumu, dobro umotano i nauljeno, za dan kada će se on i njegovi pajtaši

dići. Međutim, vreme leči sve, što je činjenica koju nije bio uzeo u obzir. Kada bi sada pomislio na to, veliki krvavi pir, čistku za pinokovce i njihove gospodare, osećao bi se kao da gleda jedan od onih uflekanih godišnjaka iz srednjoškolskih dana, da je nabasao na opis svojih mladalačkih težnji. Frenk „Zlatna ribica” Fink postać paleontolog i zavetuje se da će oženiti Normu Praut. Norma Praut je bila *schönes Mädchen*³ njegovog razreda i odista se jeste zavetovao da će je oženiti. Sve to je bilo tako prokletu davno, kao da sluša Freda Alena ili gleda film V. K. Fildsa. Od 1947. verovatno je video i razgovarao sa šeststo hiljada Japanaca, a želja da bude nasilan prema bilo kome od njih, ili prema svima njima, prosto se nikada nije materijalizovala, nakon prvih nekoliko meseci. Prosto više nije bila bitna.

Ali čekaj. Ima jedan, izvesni gospodin Omuro, koji je kupio prava na veliko područje sa nekretninama za izdavanje u centru San Franciska i koji je izvesno vreme bio Frenkov stanodavac. Taj je bio kukolj, sećao se. Grabežljivac koji nikad ništa nije popravljao, koji je delio prostorije u sve manje sobe, dizao kiriju... Omuro je cedio siromašne, naročito maltene uboge, nezaposlene bivše vojnike tokom recesije ranih pedesetih godina. Međutim, Omuru je jedna od japanskih trgovinskih misija odrubila glavu zbog profiterstva. A danas je takvo kršenje oštrog, rigidnog, ali pravednog japanskog građanskog prava nepojmljivo. To je priznanje za nepotkupljivost japovskih službenika okupacionih vlasti, naročito onih koji su došli nakon pada Ratne vlade.

Setivši se oštre, stoičke častnosti trgovinskih misija, Frink se smirio. Čak bi i Vindam-Matsona oterali poput dosadne muve. Pa nek je i vlasnik Korporacije V-M. Barem se nadao da je tako. Biće da se stvarno uzdam u tu Pacifičku alijansu za zajednički prosperitet, razmišljao je. Čudno. Kad se setim šta je bilo u početku... tada je sve to izgledalo kao obična farsa. Prazna propaganda. Ali sada...

Ustao je sa kreveta i otišao u kupatilo. Dok se umivao i brijao, slušao je podnevne vesti na radiju.

³ *Nem. lepotica. (prim. prev.)*

„Ne rugajmo se ovom trudu”, začulo se sa radija kada je na kratko zavrnuo toplu vodu.

Ne, nećemo, pomislio je Frink, ogorčen. Znao je koji tačno trud radio ima na umu. A opet, bilo je nečeg zabavnog u vezi sa tim, sa slikom otupelih, namrštenih Nemaca koji tumaraju po Marsu, po crvenom pesku kojim ljudska noga pre toga nije kročila. Razmazavši sapunicu po obrazima, Frink je počeo da pevuši satiričnu pesmicu. *Gott, Herr Kreisleiter. Ist dies vielleicht der Ort wo man das Konzentrationslager bilden kann? Das Wetter ist so schön. Heiss, aber doch schön...*⁴

Radio je objavio: „Civilizacija zajedničkog prosperiteta mora zastati i zapitati se nismo li, u našem nastojanju da ostvarimo izbalansiran odnos uzajamnih dužnosti i obaveza, skupa sa doobicima...” Tipični žargon vladajuće hijerarhije, primetio je Frink. „... omanuli u sagledavanju buduće arene u kojoj će se rešavati ljudska pitanja, bilo da su nordijska, japanska, crnačka...” Nastavio je da nabraja.

Obukavši se, nastavio je zadovoljno da pevuši u bradu. Vreme je *schön, so schön*.⁵ *Ali nema šta da se diše...*

Međutim, to je činjenica; Pacifik ništa nije učinio u vezi sa kolonizacijom planeta. Angažovan je – tačnije, zaglibio se – u Južnoj Americi. Dok su se Nemci bavili slanjem ogromnih robotskih građevinskih sistema u svemir, Japovi su i dalje palili prašume po centralnom Brazilu i dizali osmospratne zemljane zgrade za bivše lovce na glave. Dok Japovi lansiraju prvi svemirski brod, Nemci će čvrsto držati u šaci čitav sunčev sistem. U stara vremena, iz knjiga o istoriji, Nemci nisu bili ni na vidiku dok su kolonijalne imperije ostatka Evrope poprimale konačna obličja. Međutim, razmišljao je Frink, ovoga puta neće biti poslednji; naučili su lekciju.

A onda se setio Afrike, tamošnjeg nacističkog eksperimenta. I krv mu je zastala u venama – oklevala – pa konačno nastavila opet da teče.

Ta ogromna, prazna ruševina.

⁴ *Nem.* Bože, gosn. Krajslajtere. Da možda mesto ovo nije gde može koncentracioni logor da se sviže? Vreme je baš lepo. Vruće, al' ipak lepo.... (*prim. prev.*)

⁵ *Nem.* Lepo, tako lepo. (*prim. prev.*)

Radio je objavio: „... međutim, moramo dostojanstveno razmotriti pažnju koju posvećujemo fundamentalnim fizičkim potrebama naroda iz svih krajeva, njihovim najdubljim težnjama koje moraju biti...”

Frink je isključio radio. Zatim ga je, smireniji, ponovo uključio.

Isuse na čučavcu, pomislio je. Afrika. Za duhove mrtvih plemena. Zbrisanih da bi se oslobodila zemlja za – šta? Ko zna? Možda ni vodeći umovi u Berlinu ne znaju. Gomila automata, grade i dirinče. Grade? Melju. Čudovišta došla sa paleontološke izložbe, sa zadatkom da naprave šolju od lobanje neprijatelja, cela porodica prvo marljivo vadi – sirov mozak – za hranu. Zatim koristan pribor od kostiju ljudskih nogu. Zgodno, ne samo što su se setili da jedu ljude koje ne vole, nego ih jedu iz njihovih lobanja. Prvoklasni tehničari! Praistorijski čovek u sterilnom laboratorijskom mantilu u nekoj berlinskoj univerzitetškoj laboratoriji eksperimentiše sa načinima na koje se mogu iskoristiti lobanje, koža, uši drugih ljudi. *Ja, Herr Doktor.*⁶ Nova vajda od nožnog palca; vidite, moguće je upotrebiti članak kao brzopotezni mehanizam upaljača za cigarete. E sad, kad bi samo her Krup mogao da ih proizvede u količini...

Užasnila ga je, ta pomisao: sadašnji uspeh prastarog ogromnog čovekolikog kanibala, koji ponovo vlada svetom. Milion godina smo proveli bežeći od njega, razmišljao je Frink, a on se vratio. I to ne samo kao protivnik... nego kao gospodar.

„... možemo osuditi”, govorio je radio, glasom malih žutokljunaca iz Tokija. Bože, razmišljao je Frink; a mi ih zvali majmunima, te civilizovane krivonoge račiće, koji ne bi dizali gasne peći isto ko što ni sopstvene žene ne bi topili u vosak. „... i osuđivali smo često u prošlosti užasno traćenje ljudskih bića u takvom fanatičnom trudu koji najveći broj ljudi ostavlja potpuno izvan pravne zajednice.” Oni, Japovi, toliko se uzdaju u zakon. „... Da citiramo svima znanog zapadnjačkog sveca: ‘Jer kakva je korist čoveku ako sav svet dobije a duši svojoj naudi?’” Glas sa radija je začutao. Frink, koji je vezivao kravatu, takođe je zastao. Bilo je to jutarnje pranje ruku.

⁶ *Nem.* Da, gospodine doktore. (*prim. prev.*)

Moram s njima sklopiti pakt ovde, uvideo je. Bio na crnoj listi ili ne, gotov sam ako napustim teritoriju pod japanskom kontrolom i pojavim se na Jugu, ili u Evropi – bilo gde u Rajhu.

Moraću naći zajednički jezik sa matorim Vindam-Matsonom.

Sevši na krevet, sa šoljom mlakog čaja kraj sebe, Frink je uzeo svoj primerak *Ji dinga*. Iz kožne futrole izvadio je četrdeset devet stabljika hajdučke trave. Koncentrisao se, dok nije valjano ovladao mislima i uobličio pitanja.

Naglas je izgovorio: „Kako bi trebalo da priđem Vindam-Matsonu da bih se na odgovarajući način pomirio s njim?” Zapisao je pitanje na tablicu, zatim počeo žustro da prebacuje stabljike hajdučke trave iz jedne ruke u drugu dok nije dobio prvu liniju, početak. Osmica. Polovina od šezdeset četiri heksagrama već je eliminisana. Podelio je stabljike i dobio drugu liniju. Ubrzo, tako vičan, imao je svih šest linija; pred njim je ležao heksagram i nije morao da ga identifikuje gledanjem u tablicu. Prepoznao ga je kao heksagram petnaest. Čien. Skromnost. Potčinjeni će se uzdići, povlašćeni će pasti, moćne će se porodice uniziti; nije morao da gleda tekst – znao ga je napamet. Dobar predznak. Proročište mu je davalo povoljan savet.

Pa ipak je bio pomalo razočaran. Bilo je nečeg ispraznog u vezi sa heksagramom petnaest. Previše je dobrica. *Naravno*, trebalo bi da bude skroman. Međutim, možda je u njemu postojala neka ideja. Uostalom, nije imao moć nad matorim V-M-om. Nije ga mogao primorati da ga primi natrag. Mogao je samo prihvatiti perspektivu heksagrama petnaest; ovo je takav trenutak, kada se čovek mora moliti, nadati, prepustiti se sudbini. Nebo će ga, kad dođe vreme za to, uzdići do starog posla, ili možda čak do nečeg još boljeg.

Nije bilo linija za čitanje, bez devetki i šestica; statično. Znači završio je. Nije prelazio u drugi heksagram.

Onda novo pitanje. Namestivši se, izgovorio je: „Hoću li ikada ponovo videti Džulijanu?”

To je njegova žena. Ili bolje rečeno bivša žena. Džulijana se razvela od njega pre godinu dana i nije je video mesecima; u stvari,

nije znao ni gde živi. Očito je otišla iz San Franciska. Možda čak i iz PAD. Nije se javila nijednom od njihovih zajedničkih prijatelja, ili mu nisu govorili da jeste.

Užurbano je prebacivao stabljike hajdučke trave, ne skrećući pogled sa ishoda. Koliko je puta pitao za Džulijanu, na ovaj ili onaj način? Evo heksagrama, iznedrenog pasivnim, slučajnim rasporedom stabljika biljaka. Nasumičan, a opet ukorenjen u trenutak u kojem živi, u kojem je njegov život povezan sa svim drugim životima i česticama u univerzumu. Nužni heksagram koji oslikava *situaciju* nizovima isprekidanih i neisprekidanih linija. On, Džulijana, fabrika u ulici Gof, trgovinske misije na vlasti, istraživanje planeta, milijarda jalovišta u Africi koja više čak i nisu leševi, žudnje hiljada ljudi unaokolo po ćumezima i rupama San Franciska, ludaci iz Berlina i njihova smirena lica i manični planovi – sve povezano u ovom trenutku raspoređivanja stabljika hajdučke trave zarad odabira precizne mudrosti određene knjigom čiji počeci sežu u trideseti vek pre nove ere. Knjigom koju su kineski mudraci tokom perioda od pet hiljada godina stvarali, pročišćavali, usavršavali, tom veličanstvenom kosmologijom – i naukom – čije su zakonitosti bile utvrđene pre nego što je Evropa naučila pismeno deljenje višecifrenih brojeva.

Heksagram. Snuždio se. Četrdeset četiri. Gou. Susret. Njegov otrežnjujući sud. *Žena je moćna. Takvu ženu ne treba ženiti.* Pono-vo ga je dobio u vezi sa Džulijanom.

Oy vey⁷, pomislio je, zavalivši se. Znači nije bila za mene; znam to. Nisam to pitao. Zašto proročanstvo mora da me podseća? Moja zla kob, što sam je upoznao i bio zaljubljen – jesam zaljubljen – u nju.

Džulijana – najzgodnija žena koju je ikad oženio. Gar-crne obrve i kosa; tragovi španske krvi raspoređene u čistu boju, čak i na usnama. Gibak, nečujan hod; nosila je sportske cipele, još iz srednje škole. U stvari, sva njena odeća je izgledala ofucano i nesumnjivo ukazivala na staro i isprano. On i ona bili su toliko

⁷ Uzvik negodovanja na jidišu. (*prim. prev.*)

švorc, toliko dugo, da je uprkos izgledu morala da nosi pamučni džemper, platnenu jaknu sa rajsferšlusom, braon suknju od tvida i sokne, i mrzela je i njega i sve to jer je izgledala, govorila je, poput žene koja se bavi tenisom, ili (još gore) sakuplja pečurke po šumi.

Ali pre svega, prvo ga je privukao njen ekscentrični izraz; bez razloga, Džulijana se javljala neznancima sa taštım, iritantnim, Mona Lizinım osmehom, koji bi ih ostavio u nedoumici kako da odreaguju, da li da otpozdrave ili ne. A bila je toliko privlačna da su se češće javljali nego što nisu, na šta bi Džulijana samo prošla kraj njih. Prvo je mislio da je to prosto zbog lošeg vida, ali na kraju je zaključio da je to pokazivalo suštinsku a inače prikrivenu glupost u samoj srži. I tako, na kraju ga je njen tračak pozdrava neznancima nervirao, kao i način na koji je dolazila i odlazila, nečujno, poput biljke, kao da govori „na tajnom sam zadatku”. Čak i onda, pred kraj, kada su se toliko svađali, i dalje nije prestajao da misli da je išta drugo do neposredna, bukvalna kreacija boga, bačena u njegov život iz razloga koje on nikad neće spoznati. Zbog toga – izvesne pobožne intuicije, ili vere u vezi s njom – nije mogao da se pomiri sa time da ju je izgubio.

Činilo mu se da je tako blizu sada... kao da je još uvek ima. Taj duh, još aktivan u njegovom životu, korača njegovom sobom u potrazi za – šta god da je to što Džulijana traži. Kao i njegovim umom kad god uzme proročke knjige.

Dok je sedeo na krevetu, okružen samotnim neredom, spremajući se da izađe i otpočne dan, Frenk Frink se pitao ko još u ogromnom zamršenom San Francisku u istom času konsultuje proročište. I da li svi dobijaju jednako sumorne savete kao on? Je li i njima ton Trenutka jednako nepovoljan kao njemu?

2

Gospodin Nobusuke Tagomi je sedeo konsultujući božansku Petu knjigu konfucijanske mudrosti, taoističko proročište vekovima zvano *Ji đing* ili *Knjiga promena*. U podne toga dana počeo je da oseća strepnju zbog dogovorenog susreta sa gospodinom Čildanom, koji će se desiti za dva sata.

Njegove kancelarije na dvadesetom spratu zgrade Nipon tajmsa u ulici Tejlor gledale su na Zaliv. Kroz stakleni zid mogao je da posmatra brodove kako uplovljavaju, prolaze ispod Golden gejta. U tom času video se jedan teretni brod iza Alkatraza, ali gospodin Tagomi nije mario. Prišavši zidu, otkao je vrpcu i spustio bambus roletnu, zaklonivši pogled. Velika centralna kancelarija postala je mračnija; nije morao da žmuri zbog bleštave svetlosti. Sada je mogao jasnije da misli.

Nije u njegovoj moći, zaključio je, da udovolji klijentu. Ma šta gospodin Čildan smislio: klijent neće biti impresioniran. Budimo realni, razmišljao je. Ali barem možemo sprečiti da bude nezadovoljan.

Možemo se uzdržati od uvrede nanete bednim poklonom.

Klijent će uskoro stići na aerodrom u San Francisku vrhunskom, novom nemačkom raketom, meseršmit 9-E. Gospodin Tagomi se nikada nije vozio takvom letelicom; kada upozna gospodina Bejnsa moraće povesti računa da izgleda ravnodušno, ma koliko velika bila raketa. A sada vežba. Stao je pred ogledalo na zidu kancelarije, namestio je izraz smirenosti, umerene dosade, tražeći u hladnim crtama sopstvenog lica bilo šta što bi ga odalo. Da, jako su bučne, gospodine Bejnse, poštovani. Ne može se čitati. Ali ipak, let od Stokholma do San Franciska traje svega četrdeset pet minuta. A onda možda reč o nemačkim mehaničkim neuspesima? Pretpostavljam da ste čuli na radiju. O onoj nesreći nad Madagaskarom. Iskreno, imaju neke prednosti ti stari avioni sa klipnim motorima.

Ključno je zaobići politiku. Jer nije bio upoznat sa stavovima gospodina Bejnsa o glavnim aktuelnim pitanjima. A mogu iskrnuti. Gospodin Bejns, budući da je Šveđanin, biće neutralan. A ipak je odabrao Lufthanzu a ne SAS. Taktika opreza... Gospodine Bejnse, poštovani, kažu da je her Borman prilično bolestan. Da će *Partei*⁸ izabrati novog kancelara Rajha ove jeseni. Samo glasina? Toliko tajni, avaj, između Pacifika i Rajha.

U fascikli na njegovom stolu, isečak iz *Njujork tajmsa* o skoršnjem govoru gospodina Bejnsa. Gospodin Tagomi ga je sada detaljno proučavao, pognut jer je slika bila blago neizoštrena zbog kontaktnih sočiva. Govor se bavio potrebom da se ponovo istraže – devedeset osmi put – izvori vode na mesecu. „Još uvek možemo rešiti ovu nesretnu dilemu”, citiran je gospodin Bejns. „Naš najbliži sused, a dosad i najmanje iskorišćen, sem u vojne svrhe.” *Sic!* Pomislio je gospodin Tagomi, upotrebivši učenu latinsku reč. Nagoveštaj u vezi sa gospodinom Bejnsom. Iskazuje sumnjičavost prema isključivo vojnoj svrsi. Gospodin Tagomi je to zapamtio.

Dodirnuvši dugme spikerfona, gospodin Tagomi je kazao: „Gospođice Efrejkijan, želeo bih da donesete magnetofon, molim vas.”

Spoljna vrata kancelarije kliznula su u stranu i pojavila se gospođica Efrejkijan, danas fino okićena plavim cvetovima u kosi.

„Malo jorgovana”, primetio je gospodin Tagomi. Nekada se profesionalno bavio uzgojem cveća na rodnom Hokaidu.

Gospođica Efrejkijan, visoka smeđokosa Jermenka, blago se naklonila.

„Spremni sa Ultrabrzim Masterom?”, upitao je gospodin Tagomi.

„Da, gospodine Tagomi.” Gospođica Efrejkijan je sela, sa spremnim portabl magnetofonom na baterije.

Gospodin Tagomi je progovorio. „Pitao sam proročište: 'Da li će moj sastanak sa gospodinom Čildanom biti uspešan?' i dobio sam – užasnut – zlokobni heksagram Nadmoć velikog. Slemenjača

⁸ *Nem. Partija. (prim. prev.)*

se ugiba. Previše tereta na sredini; ništa nije u ravnoteži. Očito odstupanje od Taoa.” Magnetofon je zujao.

Začutavši, gospodin Tagomi se zamislio.

Gospođica Efrejkijan ga je napeto posmatrala. Zujanje je utihnulo.

„Kažite gospodinu Remziju da dođe nakratko, molim vas”, rekao je gospodin Tagomi.

„Da, gospodine Tagomi.” Ustavši, spustila je magnetofon; štiklice su lupkale dok je izlazila iz kancelarije.

Sa debelom fasciklom konosmana pod rukom pojavio se gospodin Remzi. Prišao je, mlad, nasmejan, sa modernom tankom kravatom marke Midwest plejns, u kariranoj košulji i uskim farmerkama bez kaiša koje su svi modno osvešćeni izuzetno cenili. „Bar dan, gosn Tagomi”, rekao je. „Lep dan danas, poštovani.”

Gospodin Tagomi se naklonio.

Videvši to, gospodin Remzi se smesta ukrutio i takođe naklonio.

„Konsultovao sam proročište”, rekao je gospodin Tagomi, dok je gospođica Efrejkijan sedala na svoje mesto sa magnetofonom. „Jasno vam je da gospodin Bejns, koji, kao što vam je poznato, ubrzo lično stiže, poštuje nordijsku ideologiju kada je u pitanju takozvana orijentalna kultura. Mogao bih se potruditi da ga više privolim autentičnim oslikanim kineskim svcicama, ili keramikom iz našeg Tokugava perioda... ali nije na nama da preobraćamo.”

„Razumem”, kazao je gospodin Remzi; njegovo belačko lice zgrčilo se od napora koncentracije.

„Zato ćemo poštovati njegove predrasude i umesto toga pripremiti mu američki artefakt od neprocenjive vrednosti.”

„Da.”

„Vi ste, poštovani, američkog porekla. Mada ste se potrudili da potamnite boju kože.” Odmerio je gospodina Remzija.

„Boja postignuta kvarcnom lampom”, promrmljao je gospodin Remzi. „Isključivo zbog vitamina D.” Ali odao ga je izraz poniženosti. „Uveravam vas da negujem autentične korene sa...” Gospodin Remzi je zamucao. „Nisam presekao sve veze sa – autohtonim etničkim poreklom.”

Gospodin Tagomi se obratio gospođici Efrejkijan: „Nastavite, molim vas.” Magnetofon je ponovo zazujao. „Konsultujući proročište i dobivši heksagram Da guo, dvadeset osam, dobio sam nepovoljnu liniju devet na petom mestu. Ona glasi:

Sasušena topola pupi cvetovima.

Starica uzima muža.

Nema greške. Nema pohvale.

Ovo jasno govori da gospodin Čildan neće imati ništa vredno da nam ponudi u dva.” Gospodin Tagomi je nakratko začutao. „Budimo otvoreni. Ne mogu se osloniti na sopstveni sud o američkim umetninama. Zato je jedan...” Zastao je tražeći reč. „Zato ste potrebni, pa vi, gospodine Remzi, jer ste, da tako kažem, *auhtonog porekla*. Jasno je da moramo dati sve od sebe.”

Gospodin Remzi nije odgovorio. Ali, uprkos naporu da to sakrije, crte njegovog lica pokazale su povređenost, bes, frustriranu i nemu reakciju.

„E sada”, rekao je gospodin Tagomi, „dodatno sam se konsultovao s proročištem. Budući da je takva politika, ne mogu vam, gospodine Remzi, otkriti pitanje.” Drugim rečima, govorio je ton njegovog glasa, vi i vaša *pinokovska* vrsta nemate pravo učešća u važnim pitanjima kojima se mi bavimo. „Međutim, dovoljno je reći da sam dobio izuzetno provokativan odgovor. Nagnao me je na dugo razmišljanje.”

I gospodin Remzi i gospođica Efrejkijan su ga gledali napeto.

„Tiče se gospodina Bejnsa”, rekao je gospodin Tagomi.

Klimnuli su potvrdno.

„Moje pitanje u vezi sa gospodinom Bejnsom, okultnim putevima Taoa, iznedrilo je heksagram Šeng, četrdeset šest. Dobra presuda. Sa linijama šest na početku i devet na drugom mestu.” Njegovo pitanje bilo je: „Hoću li moći da ostvarim uspeh sa gospodinom Bejnsom?” A devet na drugom mestu uverilo ga je da hoće. Glasi: